

37-PHITHỜI THỰC²²¹

A. DUYÊN KHỞI

Một thời, Đức Phật ở trong núi Kỳ-xà-quật, thành La-duyệt. Bấy giờ nhân dân trong thành La-duyệt làm lễ tiết hội, tổ chức kỹ nhạc.

Khi ấy, hai Thích tử Nan-đà, Bạt-nan-đà đến xem kỹ nhạc. Thích tử Nan-đà, Bạt-nan-đà vì tướng mạo đoan chánh nên mọi người đều muốn ngắm nhìn. Khi ấy có một người trong đám đông nói:

- Quý vị chỉ ngắm suông Sa-môn Thích tử. Sao không cung cấp thức ăn? Phải cúng dường, sau đó mới ngắm!

Lúc ấy, mọi người đều cho thức ăn. Hai Thích tử Nan-đà, Bạt-nan-đà ăn xong, tiếp tục coi ca nhạc mãi cho đến chiều tối mới về đến núi Kỳ-xà-quật. Các Tỳ-kheo thấy, hỏi:

- Các thầy sao lại đi vào lúc tối mịt thế?

221. Ngũ phần, Ba-dật-đề >8; Tăng kỳ, Ba-dật-đề >6; Thập tụng, Căn bản, Ba-dật-đề >7. Pali, Pác. >7.

Nan-đà, Bạt-nan-đà đem nhân duyên ấy thuật lại các Tỳ-kheo.

Cũng trong khi sẩm tối ấy, Ca-lưu-đà-di²²² khoác y, bưng bát vào thành La-duyệt khát thực. Trong lúc trời đang nhá nhem tối, Ca-lưu-đà-di lại đến khát thực nhằm nhà người đàn bà đang mang thai. Người đàn bà ấy mang thức ăn ra cửa ngõ, gặp lúc trời chợp, chợt thấy sắc diện của Ca-lưu-đà-di,²²³ hoảng sợ hét to: “Quý! quý!” Do đó trụ thai. Ca-lưu-đà-di nói:

- Đại muội, tôi chẳng phải là quý mà là Sa-môn Thích tử.

Người đàn bà nổi giận nói:

- Sa-môn Thích tử, hãy lùi ruột ra đi, chứ đừng đi khát thực ban đêm!

Ca-lưu-đà-di nghe câu nói ấy, trở về đến trong Tăng-già-lam, đem nhân duyên này kể lại cho các Tỳ-kheo nghe.

Trong số đó, có vị thiếu dục tri túc, sống hạnh đầu đà, ưa học giới, biết tầm quý, hiềm trách việc làm Nan-đà, Bạt-nan-đà thích tử, cùng Ca-lưu-đà-di: Này Nan-đà, Bạt-nan-đà và Ca-lưu-đà-di, sao các thầy lại đi khát thực vào lúc phi thời cùng xem ca nhạc?

Các Tỳ-kheo đến chỗ Đức Thế Tôn, đánh lễ dưới chân Phật, rồi ngồi qua một bên, đem nhân duyên này bạch đầy đủ lên Đức Thế Tôn. Đức Thế Tôn liền dùng nhân duyên này tập hợp Tăng Tỳ-kheo, dùng vô số phương tiện quở trách Nan-đà, Bạt-nan-đà Thích tử, cùng Ca-lưu-đà-di:

- Việc các ông làm là sai quấy, chẳng phải oai nghi, chẳng phải pháp Sa-môn, chẳng phải tịnh hạnh, chẳng phải hạnh tùy thuận, làm điều không nên làm. Nan-đà, Bạt Nan-đà, Ca-lưu-đà-di, sao các ông lại khát thực lúc phi thời, cùng xem ca nhạc?

Đức Thế Tôn dùng vô số phương tiện quở trách Nan-đà, Bạt-nan-đà Thích tử, cùng Ca-lưu-đà-di rồi, bảo các Tỳ-kheo:

- Từ nay về sau, không được xem kỹ nhạc. Xem kỹ nhạc phạm Đột-kiết-la.

- Từ nay về sau Ta vì các Tỳ-kheo kiết giới, gồm mười cú nghĩa, cho đến câu, chánh pháp tồn tại lâu dài.

Muốn nói giới nên nói như vậy:

Tỳ-kheo nào, nhận thức ăn²²⁴ phi thời và ăn, Ba-dật-đề.

222. Ca-lưu-đà-di 迦留陀夷. Cf. M.i. 4>7 (Bhaddālisutta): Chuyện tôn giả Bhaddāli. Xem Trung A-hàm 51, kinh 194 Bạt-đà-hòa-lợi, T1, tr.746.

223. Pali, Kāluḍāyi (Skt. Kālodāyin): Kāla + Udāyī, nghĩa là, Udāyī đen, vì nước da ông ngăm đen.

224. Pali: Thức ăn loại cứng (khādānīya) và loại mềm (bhojanīya).

B. GIỚI TƯỚNG

Tỳ-kheo: Nghĩa như trên.

Thời: Từ khi sáng xuất hiện cho đến giữa ngày. Đây là thời giờ đúng pháp để ăn. Bốn châu thiên hạ cũng ăn như vậy.

Phi thời: Từ giữa ngày cho đến khi bình minh chưa xuất hiện.

Thức ăn: Có hai loại: Khư-xà-ni và bồ-xà-ni²²⁵, mỗi thứ có năm loại như trên.

Nếu Tỳ-kheo nào nhận được thức ăn phi thời và ăn, mỗi miếng phạm một Ba-dật-đề. Nếu phi thời, quá phi thời, Ba-dật-đề. Bảy ngày²²⁶, mà để quá bảy ngày, Ba-dật-đề. Thuốc trợn đời,²²⁷ không nhân duyên mà dùng, Đột-kiết-la. Phi thời tưởng là phi thời, Ba-dật-đề. Phi thời mà nghi, Đột-kiết-la. Phi thời tưởng là thời Đột-kiết-la. Thời tưởng là phi thời Đột-kiết-la. Thời mà nghi, Đột-kiết-la.

Tỳ-kheo-ni, Ba-dật-đề. Thức-xoa-ma-na, Sa-di, Sa-di-ni, Đột-kiết-la. Đó gọi là phạm.

Không phạm: Bảy giờ, có Tỳ-kheo khát thực thấy người ta làm đường đen,²²⁸ trong đó có chất kế-ni,²²⁹ vì e sợ nên cẩn thận không dám dùng phi thời. Đức Phật dạy, - Cho phép dùng, không phạm. Phương pháp chế biến phải như vậy.

Bảy giờ, có Tỳ-kheo bệnh uống thuốc xổ. Tỳ-kheo nấu cháo. Thời gian chờ cháo chín quá giờ. Nên nấu lúa mạch, đừng cho nó bể vỡ, lọc lấy nước mà dùng thì không phạm. Thức ăn trong cổ ỏi ra, mà nuốt vào không phạm.

Người không phạm: Phạm lần đầu tiên khi chưa chế giới, si cuồng, loạn tâm, thống não, bức bách.